

Петровська Ірина

Студентка 4 курсу технологічного відділення

Ковальчук Любов Миколаївна

викладач вищої категорії технологічних дисциплін,

ВСП «Рожищенський фаховий коледж Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького»

ВПЛИВ РІЗНИХ СПОСОБІВ УТРИМАННЯ КОРІВ І ТЕЛЯТ НА ЇХ ПОВЕДІНКУ

Одним із важливих критеріїв оцінки діючих і розробки нових технологій виробництва молока є поведінка тварин, як реакція на зовнішні подразники відповідно до умов утримання і догляду. Поведінка слугує критерієм комфортності середовища, яка свідчить про забезпечення їх біологічних потреб [1, с.48; 2, с.85].

Етологічні дослідження дозволяють встановити джерела негативного впливу на тварин і внести певні корективи в технологію їх утримання, що забезпечують спрямовану реалізацію генетичного потенціалу худоби.

Метою дослідження було вивчення особливостей поведінки корів і телят української чорно-рябої молочної породи в умовах прив'язного і безприв'язного утримання для оцінки їх реакції на умови середовища.

Дослідження проводили в СТОВ імені Л.Українки Ковельського району Волинської області на тваринах української чорно-рябої молочної породи шляхом цілодобового хронометражного візуального спостереження протягом декади.

Для проведення експерименту з виявлення поведінкових реакцій нами були взяті дві групи корів – контрольна (утримання на прив'язі) і дослідна (утримання в боксах без прив'язі) по чотири голови в кожній та їх нащадками з кожної групи. Всі матеріали хронометражних спостережень опрацьовано методами варіаційної статистики за Г.Ф. Лакіним [3, с.155].

Встановлено, що різні способи утримання корів мали істотний вплив як на елементи поведінки тварин, так і на перебіг отелень. За витратами часу на відпочинок стоячи, лежачи, споживання корму і води між контрольною і дослідною групою до отелення істотних відмінностей не виявлено. Однак утримання корів без прив'язі в боксах зробило позитивний вплив на перебіг отелень і загальний стан організму, а саме: дозволило тваринам приймати таке положення в просторі, яке полегшувало перебіг всіх стадій родового процесу. Більшість тварин виявляли активний рух: круговий в ліву і праву сторони, прямолінійний вперед і назад. У лежачому положенні тварини клали голову на бік, скручувались або витягувалися, відкинувши і піднявши голову по осі хребта, тихо протяжно мукали. Різні положення тіла супроводжувалися схватками і переймами, спочатку короткими (5-6 с), а потім більш тривалими – до 3-4 хв. Стадія виведення

плода у дослідних корів порівняно з контрольними аналогами була порівняно короткою і в середньому становила 33,1 хв., а послід у корів відокремлювався на 33,4 хв. скоріше.

Корови з контрольної групи порівняно з дослідними ровесницями після отелення на відпочинок стоячи і лежачи витрачали більше часу відповідно – на 25,4 та 12,1 хв.

Загальні витрати часу на поведінкові реакції до і після отелення дослідної групи корів становили 495,1хв., що на 73,6хв. менше, ніж у їх контрольних аналогів. Після народження теляти корови піддослідних груп швидко заспокоювалися.

Таким чином, при отеленні в боксах без прив'язі корови вільно можуть приймати положення, що забезпечує швидкі роди.

Дослідження показали, що в перший день життя, як і в наступні, телята більшу частину часу доби лежали.

При клітковому утриманні телят (контрольна група) в першу добу на відпочинок лежачи було витрачено 1293,2 хв., або 89,9% загального часу доби, на 3, 6 і 9-й день відповідно 1259,4; 1221,0 і 1178,9 хв., або 87,5; 84,8 і 81,9% загального часу доби. Їх ровесники з дослідної групи витрачали значно менше часу на відпочинок лежачи: в перший день на 10,8%, третій на 14,3%, шостий на 25,8% і на дев'ятий день на 38,0%. Присутність матері і можливість довільного смоктання стимулювали рухову активність телят і частково скорочували час їхнього відпочинку лежачи. Середня тривалість відпочинку стоячи у телят з дослідної групи за перший день життя склала 120,4 хв., або 8,4% загального часу доби. На 9-й день цей час різко зріс на 280,9 хв. і становив 401,3 хв. або 27,8 % загального часу доби, а у тварин контрольної групи на тривалість відпочинку стоячи витрачено на 189 хв. менше.

Ходьба є проявом максимальної життєвої активності тварини в ранньому віці. У телят контрольної групи такої можливості не було, а їх аналоги з дослідної групи вже в перший день на ходьбу витрачали 116,2 хв., або 8,1% загального часу доби, а до 9-го дня до 276,2 хв., або до 19,2% загального часу доби.

Телята дослідної групи ссали корову 10–12 разів на добу і витрачали на це в 5–10 разів більше часу в порівнянні з телятами, яким випоювали молозиво і молоко із соскових поїлок три рази на день (контрольна група). Виявлено, що при спільному утриманні корів з телятами між ними з першого дня встановлювались контакти шляхом певних, різних за тоном і тривалістю, виданих ними звуків. Під час споживання корму, води, корови видавали короткі, вібруючі звуки і телята підходили до годівниці або поїлки, разом з матір'ю опускали в них голову і пробували споживати корм або воду.

Отже, при спільному утриманні телят з матерями в боксах протягом 10 діб молодняк швидше привчався до рослинних кормів і краще поїдав їх.

Таким чином, результати наших досліджень показують, що при безприв'язному утриманні корови і телята віддають перевагу відпочинку в боксах, щоб їм не заважали відпочивати інші тварини. Тому для комфорту

тварин слід дотримуватись усіх технологічних параметрів з урахуванням біологічних особливостей худоби, що сприятиме їх здоров'ю та продуктивності [4, с.120; 5, с.380; 6, с.148].

Висновки. Під час проведення хронометражних спостережень за поведінкою тварин встановлено, що утримання корів без прив'язі в боксах зробило позитивний вплив на перебіг отелень і загальний стан організму.

Стадія виведення плода у дослідних корів порівняно з контрольними аналогами була на 9,8 хв. коротшою, а послід у корів відокремлювався на 33,4 хв. скоріше.

Корови з контрольної групи порівняно з дослідними ровесницями після отелення на відпочинок стоячи і лежачи витрачали відповідно – на 25,4 хв., та 12,1 хв. більше часу.

За прив'язного способу утримання телята витрачали в середньому 86,03% загального часу доби на відпочинок лежачи, на ссання із соскової поїлки - 0,7%, стояння - 11,07% і 2,23% часу доби пили воду, тоді як за безприв'язно-боксового способу утримання телята протягом доби на відпочинок лежачи витрачали 63,80%, на ссання – 5,53%, на ходьбу - 12,98%, на відпочинок стоячи – 16,58% і на споживання води – 1,50% загального часу доби.

Література

1. Железняк А.М. Формвання системи державної підтримки розвитку молочної галузі / Вісник СНАУ. Суми, 2006, Вип. № 10 (11). С. 46 - 49.
2. Чорно-ряба худоба в Україні і перспективи її поліпшення / Ф.Ф. Ейснер, В. М. Макаров, В. І. Власов [та ін.] // Вісн. с.-г. науки. 1969. № 7. С. 84–89.
3. Формування внутріпородних типів молочної худоби / В.П. Буркат, М.Я. Єфіменко, О.Ф. Хаврук.[та ін.]. К.: Урожай, 1992. 184 с.
4. Антал Я. Выращивание молодняка крупного рогатого скота / Я. Антал, Р. Благо, Я. Сокол ; пер. со словац. Е. И. Птак. – М. : Агропромиздат, 1986. – 185с.
5. Костенко В. І. Скотарство і технологія виробництва молока та яловичини / В. І. Костенко. – К. : Урожай, 1995. – 470 с.
6. Рубан Ю. Д. Скотарство і технологія виробництва молока та яловичини: підручник для студентів вищих аграрних навчальних закладів III-IV рівнів акредитації за напрямком “Зооінженерія” / Ю. Д. Рубан. – Харків: Еспада, 2002. – 576 с